

Het bouwproces van een nieuwe praktijk: een praktijkvoorbeeld

Een tandartspraktijk verbouwen of een nieuwe praktijk opstarten doet u waarschijnlijk maar één keer. De bouw of verbouw van de praktijk speelt hierbij een grote rol. Net als een tandheelkundige behandeling bestaat ook het 'bouwen' uit verschillende fases: het vooronderzoek, het ontwerpproces, de bouwvoorbereiding en het bouwproces. In dit artikel zullen de eerste drie bouwfases kort worden toegelicht, waarna vervolgens dieper ingaan wordt op enkele specifieke momenten uit het bouwproces.

Een wens realiseren

Als u overweegt een nieuwe praktijk op te zetten begint u met een vooronderzoek: 'Wat wil ik?' en 'wat kan ik?' zijn de hoofdvragen. Hieruit ontstaan functionele eisen en ruimtelijke en financiële randvoorwaarden. Vervolgens moeten deze wensen vormgegeven worden: dit wordt het ontwerpproces genoemd. Als er overeenstemming is over het definitief ontwerp begint de bouwvoorbereiding. In deze fase wordt een aannemer gezocht, worden financiële afspraken gemaakt en worden eventueel vergunningen aangevraagd. De periode van het vooronderzoek tot en met de bouwvoorbereiding kan al snel een half jaar tot een jaar duren en het is daarom erg belangrijk om er tijd voor te reserveren. Hier worden immers belangrijke beslissingen genomen, die later erg moeilijk terug te draaien zijn. Als alles rond is, kan de bouw starten (of evt. eerst de sloop): dit is het bouwproces. De werkelijke realisatie van de nieuwe ruimtes begint. Hoewel het ontwerp definitief vast staat zullen er, zeker bij het aanpassen van een ouder gebouw, nog altijd verrassingen en vragen opkomen. Enkele voorbeelden hiervan zullen in dit artikel toegelicht worden.

De voorgevel van het tandheelkundig centrum.

(illustratieve foto)

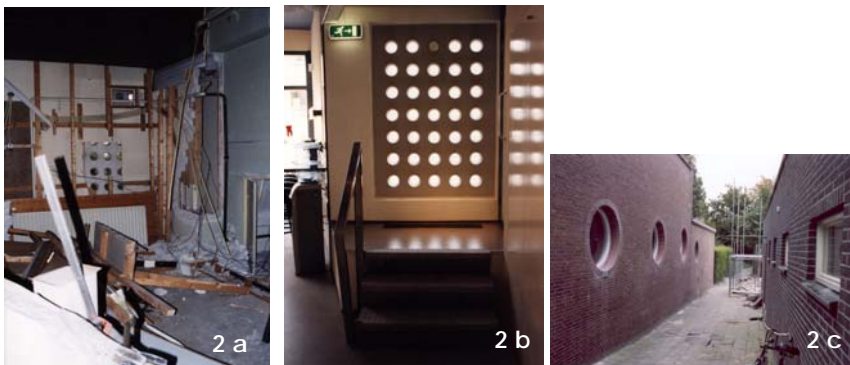
Van elektronikawinkel naar tandheelkundig centrum

Als praktijkvoorbeeld is hier gekozen voor de realisatie van een tandheelkundig centrum in Amsterdam Noord. Een tandarts en een tandprotheticus wilden daar een gezamenlijke praktijk vestigen. Toen ze het pand kochten was het nog een elektronica winkel met een woning daarboven. Er moest plaats komen voor 4 behandelstoelen voor de tandarts en 2 behandelruimtes en een techniekruimte voor de tandprotheticus. Met de daarbijbehorende ruimtes (zoals de sterilisatieruimte, wachtruimte, receptie, kantoor/archiefkamer, lunchruimte en sanitaire voorzieningen) is de tandheelkundige praktijk ongeveer 260 m².

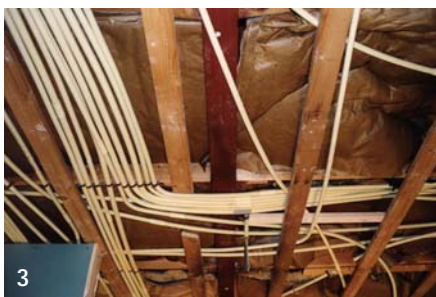
1. Constructieve meevaller

Een deel van de vloer van het pand waar de nieuwe praktijk in moest komen bleek niet gefundeerd noch geïsoleerd. Op een laag zand lagen stoeptegels schots en scheef, die erop duiden dat er geen goede fundering was. Toch bleek uit oude tekeningen dat er één funderingsbalk aanwezig moest zijn. De architect, constructeur en de tandheekkundigen hebben toen zelf de vloer voor een gedeelte opengelegd om te kunnen graven naar de funderingsbalk. Deze bleek gelukkig voldoende sterk om te kunnen gebruiken, zodat er op een eenvoudige manier een goede vloer gemaakt kon worden voor de nieuwe behandelruimtes. Het werd een balkenvloer waartussen een aantal leidingen (o.a. die van de stoelen) eenvoudig weggewerkt kon worden.

2. Aangename verrassingen

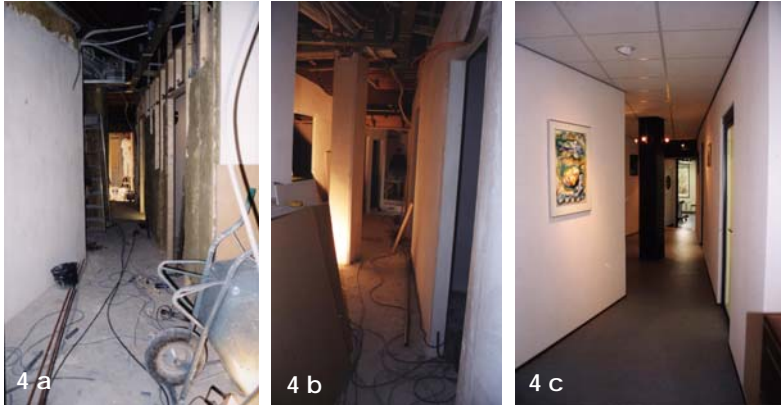
Bij het slopen van het voormalige interieur kan je vanalles tegenkomen. Hier ontdekten we onder oude vloerdelen een Panorama uit 1972. Maar een veel aangenamere verrassing was een wand met prachtige ronde (!) glazen bouwstenen die onder de schrootjes tevoorschijn kwam en aan de buitenkant door een plant werd afgedekt. Het mooie was ook dat de ronde bouwstenen erg goed pasten bij de nieuwe ronde ramen in de buitengevel, wat weer goed paste bij het gewenste nautische karakter van de inrichting.

3. plafondhoogte

Voor een behandelruimte is een minimale vrije gebruikshoogte nodig van 2,40 meter en daarbij nog ruimte voor het inbouwen van verlichtingsarmaturen, elektra, waterleidingen of luchtkanalen in het plafond of in de vloer. In een verlaagd plafond kunnen deze zaken gemakkelijk ingebouwd worden tussen het vaste plafond en het daaronder hangende systeemp plafond. Als hier ook luchtkanalen in komen moet deze ruimte minimaal 30 cm hoog zijn, afhankelijk van de capaciteit. In een deel van deze praktijk was de vrije hoogte zo minimaal (precies 2,40 m), dat er geen ruimte was voor een verlaagd plafond. Wel was er net genoeg ruimte voor de elektra tussen de

plafondplaten en de isolatie van het dak. Nadeel van het wegwerken van bedradingen achter een vast plafond is dat je er later niet meer makkelijk bij kan, wat bij een verlaagd plafond wel kan. Op de foto is de elektra in het plafond te zien voor twee behandelstoelen. Dit plafond is later afgewerkt met akoestische gipsplaten, met daaronder gehangen de verlichtingsarmaturen voor de stoel van de mondhygiëniste.

4. Aanpasbare binnenwanden

Een tandartsenpraktijk bestaat doorgaans uit een groot aantal ruimtes, dat betekent ook een grote hoeveelheid binnenwanden. In dit praktijkvoorbeeld is voor houtskeletbouwwanden gekozen. Dit zijn houten stijlen en regels met daartussen isolatie en afgewerkt met gipsplaten. Op bepaalde plaatsen is de geluidsisolatie verbeterd door de wanden dikker te maken. Een voordeel van deze wanden is ook dat hout makkelijk aan te passen is. Zeker bij het inpassen van wanden in een bestaand gebouw dat niet rechthoekig is, is dat een voordeel. Ook als men later de indeling nog wil wijzigen, kunnen deze wanden verplaatst of verwijderd worden. Daarnaast kunnen bedradingen en het leidingwerk makkelijk in de wanden worden geplaatst en verplaatst, zodat de tandheelkundigen nog tijdens de bouw de exacte plaats van de wandcontactdozen, verlichting, ICT apparatuur, etc. konden aanwijzen. Verder zijn er ook enkele wanden verstevigd om daar (in de toekomst) kastjes aan te kunnen ophangen. Een paar wanden zijn voorzien van een laag lood i.v.m. de röntgenapparatuur. Als je de wanden dikker maakt, dan is het gebruik van het kostbare lood niet altijd nodig, en is de geluidsisolatie beter.

5. Licht en zicht

Daglicht en verlichting zijn niet alleen belangrijk om bepaalde werkzaamheden (zoals kleurbepalingen) te kunnen uitvoeren, maar zijn ook voor de tandarts, de assistente en de patiënt van grote invloed. Zo zorgt een raam voor een contact met de buitenwereld. Dit geeft niet alleen een idee van tijd maar ook van ruimte en oriëntatie. Ondanks dat het uitzicht in dit geval niet erg bijzonder was, zijn er in deze praktijk toch extra ramen gemaakt. Let wel bij het aanbrengen van zonwering op de kleur, aangezien dit problemen kan geven bij kleurbepalingen. Het beste is om voor een neutrale tint te kiezen, dus wit of grijs.

6. Water en vuur

Voorheen een zitkamer, nu een ruimte met 2 behandelstoelen, gescheiden door een aquarium. De open haard is als herkenbaar element behouden, en er is in het midden van de ruimte een losstaand meubel ontworpen voor alle benodigdheden van de tandarts, met daarin het aquarium.

7. Zo is het geworden

Op de foto's is te zien dat er gekozen is voor koele frisse kleuren met warme accenten. De koele tinten komen voor als basis op de vloer, plafonds, wanden, bekleding van de kolommen en de metalen (RVS) details. Warmere accenten zijn zichtbaar in het hout van de balie, de omlijsting van de poetshoek, de rood-rose bekleding van de stoelen en het behoud van de stenen schouw. Al met al een combinatie van herkenbaarheid (warmte) en vooruitstrevendheid (tandartsen die bij de tijd zijn).

Enkele tips:

1. Reserveer een ruime voorbereidingstijd als een goede basis voor het bouwproces. Overdenk en beschrijf uw wensen en de randvoorwaarden nauwkeurig, zodat u later geen spijt krijgt van bepaalde keuzes.
2. Reserveer tijdens het bouwproces overdag tijd om bij de bouw te komen kijken. Zeker bij een verbouwing van een bestaand pand kunnen er onverwachte dingen gebeuren.
3. Breng, indien mogelijk, een verlaagd plafond aan zodat men later nog makkelijk bij het leidingwerk kan. Kies daarbij voor akoestische plafondplaten i.v.m. de geluidsabsorptie (deze zijn echter niet geluidsisolerend!).
4. Denk bij de keuze van het soort scheidingswanden aan de inpasbaarheid van het diverse leidingwerk en de elektra, maar ook aan de geluidsisolerende kwaliteiten.
5. Zorg bij de indeling van het pand voor voldoende daglicht, in alle ruimten waar mensen langere tijd verblijven.
6. Let in de behandelruimtes op het gebruik van kleur van o.a. de zonwering in verband met kleurbepalingen.
7. Denk er bij de inrichting van de praktijk aan dat deze de eerste en de laatste indruk van de patiënt bepaalt. Besteed daarom speciale zorg aan het entree- en uitganggebied!

Dit artikel is geschreven door Sandra Risseeuw, van SA DESIGN architectuur. Zij is als architect betrokken geweest bij het ontwerp en de realisatie van het Tandheelkundig Centrum in Amsterdam Noord.

(alle foto's gemaakt door SA DESIGN)